

ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Харчишина О.М., *директор ВСП «Технологіко-економічний фаховий коледж*

Білоцерківського НАУ»

Матвієнко В.М., *методист ВСП «Технологіко-економічний фаховий коледж*

Білоцерківського НАУ»

Навчальна мотивація є важливим аспектом освітнього процесу, оскільки визначає ефективність засвоєння знань, розвиток критичного мислення та формування професійних навичок. Її формування залежить як від індивідуально-психологічних особливостей здобувачів освіти, так і від зовнішніх умов навчання. Метою цього дослідження є аналіз індивідуально-психологічних чинників, що впливають на навчальну мотивацію, та визначення практичних способів її підвищення. [2]

Серед індивідуальних характеристик, що впливають на навчальну мотивацію, можна виокремити особистісні, емоційні, когнітивні та соціокультурні аспекти. Тип особистості відіграє значну роль у навчальному процесі: інтроверти, як правило, демонструють схильність до глибокого аналізу матеріалу, однак можуть потребувати додаткового стимулу для підтримки активності, тоді як екстраверти зазвичай відзначаються високим рівнем активності, але іноді втрачають інтерес через монотонність завдань. Емоційний стан також є ключовим фактором: надмірна тривожність може як стимулювати, так і блокувати навчальну активність, тоді як оптимальний емоційний фон сприяє кращому засвоєнню знань. Когнітивні особливості, такі як аналітичний або синтетичний стиль мислення, визначають переваги здобувачів освіти у виборі форм навчальної діяльності. Соціокультурні фактори, включно з родинним середовищем, попереднім досвідом і культурними цінностями, суттєво впливають на ставлення до навчання. [4]

Мотивація формується під впливом комбінації внутрішніх і зовнішніх факторів. Внутрішніми детермінантами є інтерес до предмета, прагнення досягти особистих цілей і бажання самореалізації. Зовнішні фактори включають методи викладання, атмосферу в навчальному закладі, а також підтримку викладачів і батьків. [1]

Для підвищення мотивації в освітньому процесі необхідний комплексний підхід. Врахування психологічних і когнітивних особливостей кожного здобувача освіти дозволяє адаптувати навчальні завдання до його потреб. Використання інтерактивних методів навчання, таких як гейміфікація, проєктна діяльність і групові дискусії, сприяє підвищенню інтересу до предмета. Регулярний позитивний зворотний зв'язок допомагає зміцнити впевненість студентів у власних силах. Надання свободи у виборі завдань або тем сприяє підвищенню внутрішньої мотивації та автономії в навчанні. [3]

Практичне застосування отриманих результатів включає використання психологічних методик, таких як анкетування, опитувальники чи спостереження, для аналізу індивідуальних особливостей здобувачів освіти. На основі цих даних можна адаптувати навчальні програми для забезпечення відповідності навчального процесу індивідуальним потребам студентів. [5]

Таким чином, навчальна мотивація є багатфакторним феноменом, що потребує системного підходу до аналізу й вдосконалення. Розуміння індивідуально-психологічних особливостей здобувачів освіти дозволяє підвищити ефективність навчального процесу, сприяючи формуванню гармонійно розвиненої особистості.

Список використаних джерел:

1. Балашов Е. М. Мотиваційна сфера студентів у контексті сучасної освіти // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія». 2018. № 7. С. 5–10. URL: <http://journals.oa.edu.ua> (дата звернення: 02.12.2024).

2. Леонтьєв О. М. Психологічні основи мотивації: розвиток теоретичних засад // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Психологія». 2019. № 2. С. 45–50. URL: <http://core.ac.uk> (дата звернення: 02.12.2024).

3. Занюк А. Н. Мотивація навчально-професійної діяльності студентів: структурний аналіз. Електронний архів Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. 2020. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua> (дата звернення: 02.12.2024).

4. Товканець В. М. Формування мотиваційної сфери студентів у системі вищої освіти України. Педагогічний альманах. 2020. № 45. С. 20–25. URL: <https://journals.uran.ua> (дата звернення: 02.12.2024).

5. Скорик І. А. Актуальні підходи до розвитку позитивної навчальної мотивації в сучасній системі освіти. Вісник Львівського університету. Серія «Педагогіка». 2021. № 3. С. 33–40. URL: <https://journals.lnu.edu.ua> (дата звернення: 02.12.2024).